

**PRODUKCJA I SPRZEDAŻ ŻYWNOCİ W RAMACH
ROLNICZEGO HANDLU DETALICZNEGO**

Marta Bieciuk

Marta Bieciuk

Produkcja i sprzedaż żywności
w ramach rolniczego handlu detalicznego

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie
ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn, tel./fax 89 535 76 84, 526 44 39
e-mail: sekretariat@w-modr.pl, www.w-modr.pl

WMODR Oddział w Olecku
Aleja Zwycięstwa 10, 19-400 Olecko
tel./fax 87 520 30 31, 520 30 32
e-mail: olecko.sekretariat@w-modr.pl

Dyrektor WMODR
mgr inż. Damian Godziński

I Zastępca Dyrektora WMODR
mgr Małgorzata Micińska-Wąsik

II Zastępca Dyrektora WMODR
mgr Sonia Solarz-Taciak

Dyrektor Oddziału WMODR w Olecku
mgr Robert Nowacki

Druk: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie
ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn
tel./fax. 89 526 44 39, 89 535 76 84
e-mail: redakcja@w-modr.pl, www.w-modr.pl

Nakład: 100 egz.
Wydanie: I

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Rolniczy handel detaliczny – podstawowe informacje	4
2. Rejestracja działalności i nadzór organów urzędowej kontroli	6
3. Limity ilościowe i dokumentacja	6
4. Wymagania z zakresu bezpieczeństwa żywności	11
5. Preferencje podatkowe	13
6. Znakowanie żywności	14
7. Wsparcie finansowe w ramach PS WPR 2023-2027	15

WSTĘP

Rolniczy handel detaliczny to jedna z form produkcji i sprzedaży żywności, która daje rolnikom prowadzącym małe rodzinne gospodarstwa rolne możliwość zwiększenia dochodów z prowadzonej przez nich działalności. Rozwiązania funkcjonujące w polskim prawodawstwie umożliwiają rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego opartego na produktach pochodzących bezpośrednio od rolników, a tym samym najkrótszą drogę produktów żywnościowych od producenta do konsumenta. Jest to istotny element w funkcjonowaniu krótkich łańcuchów dostaw żywności, które przynoszą wiele korzyści gospodarczych, środowiskowych oraz społecznych.

1. Rolniczy handel detaliczny – podstawowe informacje

Rolniczy handel detaliczny (RHD) to forma produkcji i sprzedaży żywności przez rolników, uregulowana w polskim porządku prawnym od 1 stycznia 2017 roku. Przepisy prawne w zakresie działalności RHD, zostały zmienione z dniem 1 stycznia 2019 r., a następnie 4 lutego 2022 r. Jest to forma handlu detalicznego, dla której w świetle polskiego prawodawstwa przyjęto odrębne uregulowanie nadzoru organów urzędowej kontroli żywności oraz zastosowano preferencje podatkowe. W ramach tej działalności możliwe jest zbywanie surowców (produktów produkcji pierwotnej), jak i żywności przetworzonej otrzymanej w sposób inny niż przemysłowy (produkty mleczne, mięsne, złożone, przetwory z owoców i warzyw, przetwory zbożowe, gotowe posiłki mięsne i niemięsne).

W myśl obowiązujących przepisów prawnych definiuje się „rolniczy handel detaliczny” jako handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia nr 178/2002, polegający na:

- produkcji żywności zawierającej co najmniej jeden składnik pochodzący w całości z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym oraz
- zbywaniu tej żywności konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002 lub zakładom prowadzącym handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego.

W oparciu o powyższą definicję RHD, została doprecyzowana kwestia pochodzenia składników wykorzystywanych do produkcji żywności zarówno jednoskładnikowej (np. świeże owoce i warzywa, świeże mięso, jaja, surowe mleko), które powinny w całości pochodzić z własnej uprawy, hodowli lub chowu danego podmiotu, jak i żywności zawierającej więcej niż jeden składnik (np. produkty mleczne i mięsne, gotowe posiłki, pieczywo), które powinny zawierać co najmniej jeden składnik pochodzący w całości z własnej uprawy, hodowli lub chowu danego podmiotu.

W ramach rolniczego handlu detalicznego sprzedaż wytworzonej żywności jest możliwa konsumentom finalnym oraz do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego, w tym do sklepów, restauracji, stołówek i innych placówek o podobnej charakterystyce.

Sprzedaż konsumentom finalnym nie jest ograniczona ilościowo ani obszarowo na terenie kraju i może być prowadzona:

- w gospodarstwach, w których produkty zostały wytworzone,
- w miejscach przeznaczonych do prowadzenia handlu, np. na targowiskach, placach handlowych,
- z urzędzeń ruchomych i tymczasowych,
- z urzędzeń dystrybucyjnych,
- wysyłkowo, w tym przez Internet.

Natomiast sprzedaż żywności do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego odbywa się w ramach określonych limitów oraz na ograniczonym obszarze:

- wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: w przypadku żywności nieprzetworzonej i przetworzonej pochodzenia roślinnego na terenie całego kraju; w przypadku żywności będącej produktem pochodzenia zwierzęcego oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego – wyłącznie na obszarze województwa, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem,
- podlega limitom ilościowym, dostosowanym do potrzeb konsumentów finalnych,
- jest dokumentowana w sposób umożliwiający określenie ilości tak zbywanej żywności.

Produkcja i sprzedaż żywności wytworzonej w ramach RHD nie może odbywać się z udziałem pośrednika, z wyjątkiem sprzedaży podczas festynów, targów lub kiermaszy, organizowanych w celu promocji żywności, jeżeli pośrednik zbywa konsumentom finalnym żywność:

- wyprodukowaną przez tego pośrednika w ramach rolniczego handlu detalicznego,
- wyprodukowaną przez inny podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny na obszarze powiatu, w którym pośrednik ten prowadzi produkcję żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego lub na obszarze powiatu sąsiadującego z tym powiatem.

Ponadto w miejscu sprzedaży żywności konsumentowi finalnemu przez podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny, w tym również przez pośrednika, należy umieścić w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta:

- informację „rolniczy handel detaliczny”,
- dane obejmujące: imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny, adres miejsca prowadzenia produkcji zbywanej żywności, weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny (o ile taki numer został nadany, a dotyczy żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej).

Produkcja i sprzedaż żywności wytworzonej w ramach RHD:

- może być dokonywana w ilościach dostosowanych do potrzeb konsumentów,
- nie może stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i wpływać niekorzystnie na zdrowie publiczne,
- podlega urzędowej kontroli w zakresie bezpieczeństwa żywności przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Rejestracja działalności i nadzór organów urzędowej kontroli

Przepisy prawne nakładają na podmioty prowadzące rolniczy handel detaliczny obowiązek rejestracji we właściwym organie urzędowej kontroli. Rejestracja jest obowiązkowa i bezpłatna. Nie ma obowiązku sporządzania projektu technologicznego ani kontroli na miejscu przed rejestracją zakładu.

Zamiar prowadzenia produkcji i sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego lub żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego (żywności złożonej) należy zgłosić do właściwego powiatowego lekarza weterynarii poprzez złożenie wniosku o wpis zakładu do rejestru zakładów w formie pisemnej, w terminie co najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności. Powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzję administracyjną o wpisie podmiotu do rejestru oraz nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny WNI. W przypadku rolniczego handlu detalicznego symbolem określającym zakres i rodzaj działalności prowadzony przez dany podmiot jest numer 35. Inspekcja Weterynaryjna prowadzi nadzór nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej.

Zamiar prowadzenia produkcji i sprzedaży żywności pochodzenia niezwierzęcego (roślinnego) należy zgłosić do właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego poprzez złożenie wniosku o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w terminie co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydaje zaświadczenie o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia niezwierzęcego.

Ponadto nadzór nad jakością handlową żywności produkowanej w ramach rolniczego handlu detalicznego sprawuje Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Nie ma obowiązku zgłaszania i rejestracji działalności do właściwych służb. Jednostka ta korzysta z rejestrów prowadzonych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

3. Limity ilościowe i dokumentacja

Warunkiem prowadzenia rolniczego handlu detalicznego jest pochodzenie tej żywności w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu oraz jej sprzedaż w ramach obowiązujących limitów określonych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących rolniczy handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania. Maksymalne limity dotyczą wyłącznie dostaw do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego:

- surowców pochodzenia niezwierzęcego (tabela 1);
- żywności pochodzenia niezwierzęcego innej niż surowce oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego (tabela 2);
- surowców pochodzenia zwierzęcego (tabela 3);
- produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce (tabela 4).

W myśl ww. rozporządzenia każdy podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny jest zobowiązany do prowadzenia oraz przechowywania dokumentacji umożliwiającej określenie ilości zbywanej żywności do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego, odrębnie za każdy rok kalendarzowy. Powinna ona zawierać: numer kolejnego wpisu, datę zbycia żywności, jej ilość i rodzaj. Prowadzoną dokumentację należy przechowywać przez okres dwóch lat, licząc od końca roku kalendarzowego, za który została sporządzona.

Tab. 1. Maksymalna ilość surowców pochodzenia niezwierzęcego zbywana rocznie w ramach RHD do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego

Nazwa surowców pochodzenia niezwierzęcego	Maks. ilość/ 1 ha uprawy	Jedn.	Nazwa surowców pochodzenia niezwierzęcego	Maks. ilość/ 1 ha uprawy	Jedn.
Jęczmień jary	8	tona	Oberżyna	17	tona
Jęczmień ozimy	9	tona	Ogórek gruntowy	30	tona
Gryka	2,5	tona	Ogórek pod osłonami	35	kg/m ²
Kukurydza – ziarno	11	tona	Papryka słodka gruntowa	35	tona
Mozga kanaryjska (kanar)	1,5	tona	Papryka słodka pod osłonami	50	kg/m ²
Owies jary	7	tona	Pasternak	40	tona
Proso	3,5	tona	Patison	30	tona
Pszenica orkisz jara – ziarno	4	tona	Pietruszka zwyczajna	20	tona
Pszenica orkisz ozima – ziarno	4,5	tona	Pomidor gruntowy	80	tona
Pszenica twarda jara	6	tona	Pomidor pod osłonami – tunel foliowy	40	kg/m ²
Pszenica twarda ozima	6	tona	Pomidor pod osłonami – szklarnia	20	kg/m ²
Pszenica zwyczajna jara	8	tona	Pomidor koktajlowy	45	tona
Pszenica zwyczajna ozima	9,5	tona	Por	50	tona
Pszenżyto jare	7	tona	Rabarbar ogrodowy	18	tona
Pszenżyto ozime	9	tona	Rzodkiewka	20	tona
Żyto ozime	8	tona	Salsefia	17	tona
Gorczyca biała	2	tona	Sałata gruntowa	30	tona
Gorczyca sarepska	1,5	tona	Seler korzeniowy	25	tona
Kminek zwyczajny	2	tona	Seler naciowy	60	tona
Len zwyczajny	2	tona	Skorzonera (wężymord)	20	tona
Mak	1,5	tona	Szalotka	35	tona
Słonecznik	3,5	tona	Szczypiorek	30	tona
Soja	2,5	tona	Szparag	5	tona
Brukiew	60	tona	Szpinak	20	tona
Rzodkiew oleista	1,5	tona	Trybula ogrodowa	1	tona

Produkcja i sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego

Ziemniak	50	tona	Agrest	14	tona
Bób	12	tona	Aronia	15	tona
Brokuł	20	tona	Borówka amerykańska	7	tona
Burak ćwikłowy	40	tona	Brzoskwinia	16	tona
Burak liściowy	65	tona	Czereśnia	12	tona
Chrzan pospolity	15	tona	Czarny bez (owoce)	14	tona
Cebula siedmiolatka	40	tona	Dzika róża (owoce)	4	tona
Cebula	50	tona	Gruszka	18	tona
Cukinia	45	tona	Jabłko	25	tona
Cykorja korzeniowa	35	tona	Orzech laskowy	2	tona
Cykorja liściowa	30	tona	Malina	10	tona
Cykorja sałatowa	30	tona	Jeżyna	12	tona
Czosnek pospolity	7	tona	Morela	16	tona
Dynia olbrzymia	55	tona	Morwa	4	tona
Dynia zwyczajna	50	tona	Pigwa pospolita	8	tona
Endywia eskariola	45	tona	Orzech włoski	3	tona
Endywia kędzierzawa	45	tona	Porzeczka czarna	10	tona
Fasola wielokwiatowa	2	tona	Porzeczka czerwona	12	tona
Fasola zwykła karłowa	11	tona	Porzeczka biała	11	tona
Fasola zwykła tyczna	2	tona	Śliwa domowa	10	tona
Groch	8	tona	Śliwa japońska	8	tona
Jarmuż	27	tona	Truskawka	14	tona
Kabaczek	50	tona	Poziomka	12	tona
Kalafior	30	tona	Wiśnia	16	tona
Kalarepa	70	tona	Żurawina	6	tona
Kapusta brukselska	7	tona	Tarnina	5	tona
Kapusta głowiasta biała	75	tona	Tymianek ziele	3,5	tona
Kapusta głowiasta czerwona	50	tona	Bazylija	3	tona
Kapusta pekińska	50	tona	Melisa	4,5	tona
Kapusta włoska	35	tona	Mięta ziele	4,5	tona
Karczoch hiszpański (kard)	11	tona	Mięta liść	1	tona
Karczoch zwyczajny	11	tona	Lebiodka pospolita (oregano) ziele	3	tona
Kawon (arbuz)	40	tona	Majeranek ogrodowy ziele	3	tona
Koper włoski (fenkuł)	15	tona	Szałwia ziele	3	tona
			Szałwia liść	1	tona

Kukurydza cukrowa	13	tona	Pieczarka	30	kg/m ² / cykl
Kukurydza pękająca	6	tona	Bocznik	20	kg/m ² / rzut
Marchew	70	tona	Surowce pochodzenia niezwięzłego inne niż wcześniej wymienione	21	tona
Melon	50	tona	Surowce pochodzenia niezwięzłego uprawiane pod osłonami inne niż wcześniej wymienione	30	kg/m ²

Źródło: rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakł. dów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania

Tab. 2. Maksymalna ilość żywności pochodzenia niezwięzłego innej niż surowce oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwięzłego i produkty pochodzenia zwięzłego zbywana rocznie w ramach RHD do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego

Nazwa żywności	Kategoria żywności	Maksymalna ilość	Jednostka
Przetwory z owoców	soki owocowe	6 700	litr
	dżemy	3 400	kilogram
	owoce suszone	1 600	kilogram
	inne	3 900	kilogram lub litr
Przetwory z warzyw	kiszonki warzywne	5 000	kilogram
	marynaty warzywne	3 400	kilogram
	soki warzywne	10 000	litr
	inne	6 200	kilogram lub litr
Przetwory z owoców i warzyw, w tym soki		8 400	kilogram lub litr
Przetwory z warzyw i grzybów		3 400	kilogram
Przetwory z grzybów		200	kilogram
Przetwory z orzechów		700	kilogram
Przetwory zbożowe	mąki	16 000	kilogram
	kasze	7 300	kilogram
	płatki	6 500	kilogram
	otręby	5 800	kilogram
	inne	8 900	kilogram
Pieczywo		15 400	kilogram

Pieczywo cukiernicze, ciasta i ciastka		2 500	kilogram
Wyroby cukiernicze		700	kilogram
Przyprawy		300	kilogram
Koncentraty spożywcze	koncentraty warzywne	2 500	litr
	syropy owocowe	2 700	litr
	inne	2 600	litr
Oleje		10 000	litr
Gotowe posiłki (potrawy) mięsne	pierogi	2 000	kilogram
	kopytka i kluski śląskie	4 000	kilogram
	knedle z owocami	2 900	kilogram
	placki ziemniaczane	4 000	kilogram
	inne	3 300	kilogram
Żywność, w tym gotowe posiłki (potrawy), zawierająca jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego		2 400	kilogram
Napoje bezalkoholowe		10 000	litr

Źródło: rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania

Tab. 3 Maksymalna ilość surowców pochodzenia zwierzęcego zbywana rocznie w ramach RHD do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego

Nazwa surowców pochodzenia zwierzęcego	Maksymalna ilość	Jednostka
Mleko surowe, siara oraz mleko surowe i siara	52 000	litr
Surowa śmietana	10 400	litr
Jaja od drobiu	148 200	sztuka
Jaja od ptaków bezgrzebieniowych	800	sztuka
Produkty pszczoły nieprzetworzone, w tym miód, pyłek pszczoły, pierzga, mleczko pszczoły	do 5 rodzin pszczoły – 150	kilogram
	do 10 rodzin pszczoły – 300	
	do 20 rodzin pszczoły – 600	
	do 30 rodzin pszczoły – 900	
	do 40 rodzin pszczoły – 1200	
	do 50 rodzin pszczoły – 1500	
	do 60 rodzin pszczoły – 1800	
do 70 rodzin pszczoły – 2100		
do 80 rodzin pszczoły – 2400		

Produkty rybołówstwa żywe lub uśmiercone i nie-poddane czynnościom naruszającym ich pierwotną budowę anatomiczną lub poddane czynnościom wykrawania, odgławiania, usuwania płetw lub patroszenia	1 800	kilogram
Żywe ślimaki lądowe przeznaczone do spożycia przez ludzi z rodziny Helicidae, w tym z gatunków <i>Helix pomatia</i> , <i>Cornu aspersum aspersum</i> , <i>Cornu aspersum maxima</i> , <i>Helix lucorum</i> , z rodziny Achatinidae, Hygromiidae lub Sphincterochilidae	1 000	kilogram

Źródło: rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania

Tab. 4 Maksymalna ilość produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce zbywana rocznie w ramach RHD do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego

Nazwa produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce	Maksymalna ilość	Jednostka
Świeże mięso wołowe, wieprzowe, baranie, kozie, końskie i produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone	2 300	kilogram
Świeże mięso drobiowe lub zajączaków i produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone	2 100	kilogram
Świeże mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych i produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone	1 100	kilogram
Produkty mięsne	1 400	kilogram
Wstępnie przetworzone lub przetworzone produkty rybołówstwa	3 000	kilogram
Produkty mleczne i produkty na bazie siary	2 600	kilogram
Produkty jajeczne	1 300	kilogram
Pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego inne niż surowce, niewymienione wcześniej, w tym gotowe posiłki (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego	1 400	kilogram

Źródło: rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania

4. Wymagania z zakresu bezpieczeństwa żywności

W myśl obowiązującego unijnego i krajowego prawa żywnościowego podmioty działające na rynku spożywczym są odpowiedzialne za bezpieczeństwo zdrowotne żywności na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności odbywających się pod jego kontrolą. Wynikającym z tego przepisu obowiązkiem dla producenta żywności jest również wprowadzenie systemu identyfikacji, tj.

śledzenia pochodzenia żywności na każdym etapie produkcji i obrotu. Zgodnie z zasadą „krok w przód” i „krok w tył” konieczne jest identyfikowanie dostawców surowców, dodatków stosowanych przy produkcji oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Prowadzący produkcję i sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego mają obowiązek stosowania dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) jako systemów zapewniających utrzymanie odpowiedniej kontroli higieny środowiska pracy i procesów technologicznych, które mają miejsce w zakładzie produkującym żywność.

Podstawowe wymagania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa żywności wprowadzanej do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- produkcja i sprzedaż żywności nie może stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i mieć niekorzystny wpływ na zdrowie publiczne;
- spełnienie wymagań określonych rozporządzeniem (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, rozporządzeniem (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie higieny środków spożywczych oraz przepisach wydanych w trybie tych rozporządzeń, a także określonych w ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia, ustawie o produktach pochodzenia zwierzęcego i rozporządzeniu w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania;
- dokumentowanie ilości żywności zbywanej do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego;
- właściwe oznakowanie miejsca sprzedaży żywności konsumentowi finalnemu przez podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny, w tym przez pośrednika;
- wykorzystanie do produkcji żywności mięsa zwierząt gospodarskich kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego w rzeźni zatwierdzonej przez powiatowego lekarza weterynarii (zakaz wykorzystania mięsa z uboju na własny użytek).

Przy prowadzeniu produkcji i sprzedaży żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego należy spełnić przede wszystkim wymagania rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych. Przepisy tego rozporządzenia obowiązują wprost i nie wymagają wdrożenia do polskich przepisów prawnych. Powinny być stosowane w sposób elastyczny biorąc pod uwagę zakres prowadzonej działalności, wielkość zakładu oraz jego specyfikę. Przepisy ww. rozporządzenia przewidują, że w przypadku prowadzenia produkcji przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne (np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej), zamiast wymogów określonych w załączniku II w rozdziale II tego rozporządzenia, obowiązują wymogi określone w jego załączniku II w rozdziale III (uproszczone wymagania higieniczne). Należy przy tym podkreślić, że są to wymagania podstawowe, określające wymogi ogólne, pozostawiające dużą swobodę w ich spełnianiu celem zapewnienia bezpieczeństwa żywności. Ponadto producenta żywności obowiązują przepisy

mające zastosowanie do wszystkich etapów produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności, w tym również w przypadku produkcji w „kuchniach domowych” w ramach rolniczego handlu detalicznego. W przypadku wykorzystania pomieszczeń, tj. kuchni domowej do produkcji żywności pochodzenia roślinnego, opracowane zostały w Głównym Inspektoracie Sanitarnym „Wytyczne Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwięzłego pochodzenia w warunkach domowych z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw oraz w ramach rolniczego handlu detalicznego”. Jednakże do kwestii spełnienia wymagań higienicznych każdy podmiot produkujący żywność powinien podchodzić indywidualnie, oceniając możliwości produkcji żywności w danych warunkach oraz skalę zagrożeń, jakie ta produkcja potencjalnie ze sobą niesie.

5. Preferencje podatkowe

Ustawa wprowadza preferencje podatkowe dla podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny w postaci zwolnienia z podatku dochodowego przychodów ze sprzedaży przetworzonych produktów z własnej uprawy, hodowli lub chowu w ilościach nieprzekraczających maksymalne limity określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zwolnieniu podlegają przychody ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyłączeniem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, do kwoty 100 000 zł rocznie.

Warunkiem skorzystania z tego zwolnienia jest spełnienie następujących kryteriów:

- przerób produktów roślinnych i zwierzęcych oraz ich sprzedaż nie może odbywać się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze, za wyjątkiem uboju zwierząt rzeźnych i obróbki poubojowej tych zwierząt, w tym również rozbioru, podziału i klasyfikacji mięsa, przemiatu zbóż, wytłoczenia oleju lub soku oraz sprzedaży podczas wystaw, festynów, targów;
- ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do wyprodukowania produktu, stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody;
- za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy;
- prowadzona jest odrębnie za każdy rok podatkowy ewidencja ze sprzedaży produktów przetworzonych dla konsumenta finalnego i zakładów handlu detalicznego z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego, która zawiera co najmniej: numer kolejnego wpisu, datę uzyskania przychodu, kwotę przychodu, przychód narastająco od początku roku, ilość i rodzaj przetworzonych produktów (dziennicze przychody muszą być ewidencjonowane w dniu sprzedaży, a ewidencja dostępna w miejscu sprzedaży przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych).

W przypadku przekroczenia kwoty 100 000 zł rocznie przychodów ze sprzedaży w ramach rolniczego handlu detalicznego można skorzystać z ryczałtowej formy opodatkowania dochodów uzy-

skiwanych z tytułu tej sprzedaży pod warunkiem złożenia stosownego oświadczenia do właściwego miejscowo urzędu skarbowego. Ryczałt wynosi 2% od przychodów ewidencjonowanych i obowiązuje przy przychodach przekraczających 100 000 zł i nie więcej niż równowartość w złotych 2 mln euro.

Zwolnienie to ma charakter pomocy de minimis, co oznacza, że wysokość pomocy dla jednego podmiotu nie może przekroczyć łącznie równowartości 200 tys. euro w okresie ostatnich trzech lat podatkowych.

6. Znakowanie żywności

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności żaden z podmiotów działających na rynku spożywczym nie jest zwolniony z odpowiedzialności za przekazywanie informacji na temat wprowadzanej do obrotu żywności. Zasada ta dotyczy również rolniczego handlu detalicznego oraz wszelkich środków spożywczych wyprodukowanych i przetworzonych w warunkach domowych wprowadzanych do obrotu. Podmioty prowadzące RHD zobowiązane są do znakowania produktów wprowadzanych do obrotu rynkowego, nie mają natomiast obowiązku umieszczania informacji o ich wartości odżywczej. W zależności od tego, czy sprzedawany produkt jest opakowany czy nie, będą obowiązywały odrębne przepisy i na etykietach należy zamieścić inne informacje. Prócz informacji obowiązkowych, które muszą znaleźć się na etykiecie, można umieścić inne informacje o produkcie – muszą być zgodne z prawdą i nie mogą przysłonić informacji obowiązkowych.

Każdemu środkowi spożywczemu przeznaczonemu do dostarczenia konsumentowi finalnemu lub do zakładów żywienia zbiorowego muszą towarzyszyć informacje na temat żywności. Informacje na temat znakowanej żywności:

- muszą być rzetelne, jasne i łatwe do zrozumienia dla konsumenta,
- muszą być podawane w języku łatwo zrozumiałym dla konsumenta, trwałe, czytelne, czcionka o wysokości min. 1,2 mm (tylko na małych opakowaniach o powierzchni do umieszczenia informacji o 80 cm² wysokość czcionki może wynosić 0,9 mm),
- muszą być co najmniej w języku polskim,
- nie mogą wprowadzać w błąd,
- zawierają informacje istotne z punktu widzenia nabywcy w celu identyfikacji produktu.

Dla produktów opakowanych zastosowanie mają wymagania zawarte m.in. w art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011. Obowiązkowe informacje na etykiecie: nazwa produktu, wykaz składników (w tym szczególnie składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji), ilość netto, ilość najważniejszego charakteryzującego produkt składnika lub składników, data minimalnej trwałości/termin przydatności do spożycia, warunki przechowywania lub użycia, dane podmiotu działającego na rynku, kraj lub miejsce pochodzenia, oznaczenie partii produkcyjnej.

Dla produktów bez opakowania, tj. sprzedawanych luzem lub pakowanych na życzenie klienta w momencie sprzedaży, należy uwzględnić wymagania zawarte m.in. w §19 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych. Obowiązkowe informacje na etykiecie: nazwa produktu, wykaz składników, dane producenta, masa jednostkowa czy informacja o zastosowanym procesie technologicznym (w przypadku pieczywa), klasa jakości handlowej lub inny wyróżnik. Informacje te podaje się w miejscu sprzedaży na wywieszce dotyczącej danego środka spożywczego lub w inny sposób, w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi.

Przy etykietowaniu żywności wprowadzanej do obrotu należy wziąć po uwagę szczegółowe wymagania określone w rozporządzeniach dla wybranych grup produktów: mleka, przetworów i tłuszczów mlecznych, mięsa i przetworów mięsnych, świeżych owoców i warzyw, dżemów, marmolad, powideł i konfitur, soków i nektarów, jaj, miodu, pieczywa, przetworów owocowo-warzywnych (kiszonych i marynowanych warzyw i owoców, owoców w zalewie, np. kompoty, owoce w syropie itp.). Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Olsztynie www.wijhars.olsztyn.pl, zakładka: rolniczy handel detaliczny.

7. Wsparcie finansowe w ramach PS WPR 2023-2027

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) przewiduje wsparcie działań inwestycyjnych, których celem jest wzmocnienie pozycji rynkowej rolników i mikroprzedsiębiorców w łańcuchu produkcji żywności.

W ramach interwencji sektorowej „Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) w gospodarstwie” przewiduje się pomoc na inwestycje materialne i niematerialne dotyczące przetwarzania lub sprzedaży/zbywania produktów rolnych (Załącznik nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) oraz wytwarzania produktów nierolnych (pomoc de minimis), z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury, związane z:

- zakładaniem lub prowadzeniem działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD);
- zakładaniem lub prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym MOL, w zakresie przetwarzania produktów rolnych i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych i nierolnych;
- przetwarzaniem odpadów żywności na biokomponenty dla sektora nieżywnościowego lub przetwarzaniem produktów ubocznych powstałych przy wytwarzaniu produktów rolnych i nierolnych.

Beneficjent.

Rolnik, małżonek rolnika, który:

- deklaruje założenie i prowadzenie działalności w zakresie objętym operacją w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) – przez 5 lat od wypłaty pomocy,

- wielkość ekonomiczna gospodarstwa powinna wynosić 25 tys. euro i powyżej lub operacja realizowana jest w gospodarstwie beneficjenta interwencji „Premie dla młodych rolników”,
- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz zbywa przetworzone produkty rolne i nierolne, z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury.

Rolnik, domownik, małżonek rolnika, który:

- deklaruje założenie i prowadzenie działalności gospodarczej/MOL w zakresie objętym operacją – przez 5 lat od wypłaty pomocy,
- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz sprzedaje przetworzone produkty rolne i nierolne, z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury,
- przetwarza odpady żywnościowe i produkty uboczne przetwórstwa (rolne i nierolne) na biokomponenty, np. bioprodukty czy biogaz lub produkty dla sektora niespożywczego,
- w przypadku wykorzystywania do przetwarzania produktów rolnych spoza własnego gospodarstwa (powyżej 50% całości przetwarzanych produktów) – konieczność zawierania długoterminowych umów na dostawy z innymi rolnikami lub podmiotami posiadającymi status zorganizowanej formy współpracy rolników, co najmniej 3-letnich przez okres co najmniej 5 lat po zakończeniu realizacji projektu.

Forma wsparcia:

- płatność ryczałtowa wypłacana w dwóch ratach,
- wysokość ryczałtu (maksymalnie 65% kosztów operacji).

Wysokość wsparcia:

- w odniesieniu do zakładania i prowadzenia RHD – ryczałt na jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu wynosi w zależności od wielkości operacji – nie więcej niż 30 000 zł lub 60 000 zł lub 120 000 zł.
- w odniesieniu do zakładania działalności gospodarczej/MLO w zakresie przetwarzania produktów rolnych – ryczałt na jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu wynosi w zależności od wielkości operacji – nie więcej niż 30 000 zł lub 60 000 zł lub 120 000 zł.

Beneficjent

Mikroprzedsiębiorca, który:

- deklaruje prowadzenie działalności gospodarczej/MOL w zakresie objętym operacją – przez 5 lat od wypłaty pomocy,
- jest właścicielem gospodarstwa rolnego samoistnie lub zależnie oraz wykorzystuje do przetwarzania produkty rolne z własnego gospodarstwa (dla co najmniej 50% przetwarzanych produktów rolnych),
- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz sprzedaje przetworzone produkty rolne i nierolne, z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury,
- przetwarza odpady żywnościowe i produkty uboczne przetwórstwa na biokomponenty, np. bioprodukty czy biogaz, lub produkty bardziej przetworzone dla sektora niespożywczego.

Forma wsparcia: refundacja.

Wysokość wsparcia:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji,
- refundacja na jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie 500 000 zł,
- minimalna kwota pomocy na realizację operacji wynosi 10 000 zł.

Kryteria wyboru operacji mogą dotyczyć w szczególności:

- operacji przyczyniających się do realizacji celów Strategii „Od pola do stołu”, obejmujących zrównoważone metody przetwarzania, znakowania, etykietowania, gospodarki obiegu zamkniętego, ograniczanie strat i marnowania żywności, wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów ekologicznych, przetwarzanie produktów certyfikowanych w ramach systemu integrowanej produkcji roślin, uczestnictwo w systemach jakości żywności;
- podmiotów przetwarzających produkty uboczne powstające w procesie wytwarzania żywności, odpady żywności oraz wytwarzających biogaz i inne biokomponenty;
- operacji posiadających komponent kosztów inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących co najmniej 20% kosztów kwalifikowalnych operacji;
- projektów, w których co najmniej 50% kosztów kwalifikowalnych dotyczy inwestycji o charakterze innowacyjnym;
- rolników rozpoczynających działalność przetwórczą: preferencje dla osób fizycznych, które są ubezpieczone w KRUS z mocy ustawy w pełnym zakresie, rolników do 40 roku życia, kobiet, gospodarstw, w których co najmniej 50% gruntów użytkowanych przez te gospodarstwa znajduje się na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II (tylko obszary, w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.).

Szczegółowe informacje dotyczące przedmiotowej interwencji poznamy w przyszłych dokumentach wykonawczych (rozporządzenie lub wytyczne).

Źródła:

Akty prawne:

- Rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2001 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.
- Rozporządzenie (WE) 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.
- Rozporządzenie 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2022, poz. 2132 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz.U. 2020, poz. 1753 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz. U. 2016, poz. 1961).
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji (Dz.U. 2018, poz. 2242).
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia prowadzenia przez rolników rolniczego handlu detalicznego (Dz.U. 2022, poz. 138).
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2022, poz. 2647 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących rolniczy handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz. U. 2022, poz. 1971).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów (Dz. U. 2016, poz. 2192).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. 2016, poz. 2161).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz. U. 2015, poz. 29 z późn. zm.).
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Strony internetowe:

- Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Głównego Inspektoratu Weterynarii
- Państwowej Inspekcji Sanitarnej
- Wojewódzkiej Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Adresy Zespołów Doradców:

■ BARTOSZYCE , ul. Kętrzyńska 45A, tel. (89) 762 22 05
■ BRANIEWO , ul. Kościuszki 118, tel. (55) 243 28 46
■ DZIAŁDOWO , ul. Polna 6/20, tel. (23) 696 19 75
■ ELBLĄG , ul. Nowodworska 10B, tel. (55) 235 32 36 • Pastęg, ul. Bankowa 25, tel. (55) 248 55 04
■ EŁK , ul. Zamkowa 8, tel. (87) 621 69 67
■ GIŻYCKO , ul. Przemysłowa 2, tel. (87) 428 51 99
■ GOŁDAP , ul. Wolności 20, tel. (87) 615 19 57
■ IŁAWA , ul. Lubawska 3, tel. (89) 649 37 73 • Lubawa, ul. Gdańska 26, tel. (89) 645 24 22
■ KĘTRZYN , ul. Powstańców Warszawy 1 (Budynek Społem), tel. (89) 751 30 93
■ LIDZBARK WARMIŃSKI , ul. Krasickiego 1, tel. (89) 767 23 10
■ MRAĞOWO , ul. Boh. Warszawy 7A/2, tel./fax (89) 741 24 51
■ NOWE MIASTO LUBAWSKIE , ul. Kazimierza Wielkiego 5, kom. 665 690 332
■ NIDZICA , ul. Słowackiego 17, tel. (89) 625 26 50
■ OLECKO , Al. Zwycięstwa 10, tel. 665 910 617
■ OLSZTYN • Biskupiec, ul. Niepodległości 4A, tel. (89) 715 22 59
■ OSTRÓDA , Grabin 17, tel. (89) 646 24 24 • Morağ, ul. Dworcowa 13, tel. (89) 757 47 61
■ PISZ , ul. Warszawska 5, tel. (87) 423 20 33
■ SZCZYTNO , ul. Józefa Narońskiego 2, tel. (89) 624 30 59
■ WĘGORZEWO , Plac Wolności 1B, tel. (87) 427 12 21

PRZEDSIĘBIORSTWO
FAIR PLAY 2011

POLSKA
JAKOŚĆ

FIRMA GODNA
ZAUFAŃIA

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Olsztynie

ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn
tel. 89 535 76 84, 89 526 44 39

e-mail: sekretariat@w-modr.pl
www.w-modr.pl

PRZEDSIĘBIORSTWO
FAIR PLAY 2011

